

De Eiffeltoren

Torens. Artistieke bouwwerken die zich soms duizelingwekkend hoog boven andere bouwsels verheffen. Wat kunnen ze boeiend zijn! Hoe zit dat eigenlijk met die torens? Is een boom of hoge rots ook een toren? En wat te denken van een staand potlood? Zou de wereld er zonder torens anders uitzien? Dit soort vragen waren voor Vincent van Zuijlen aanleiding om te beginnen aan het ontwikkelen van een exemplarisch over de Eiffeltoren.

Torenhoog de diepte in

Wereldverschijnsel

De toren is een veelomvattend wereldverschijnsel. Niet alleen omdat zij mensen fascineert, maar ook omdat zij over de hele wereld – door alle eeuwen heen – in alle culturen kenmerk is van een sterk staaltje menselijk

De Burj Dubai

kennen en kunnen. Al sinds mensenheugenis bouwen mensen torens. Sterke mannen die als torenbouwers door het leven gingen, stapelden blok na blok op, tot verder komen niet meer ging. Tegenwoordig bouwt men torens van meer dan 500 meter hoog. De Burj Dubai¹, die op dit moment al hoger dan 550 meter is en nog hoger moet worden, is daar een voorbeeld van. Alsof het om een competitiestrijd gaat om het hoogste gebouw ter wereld neer te zetten.

Bij het vergelijken van torens vallen opmerkelijke overeenkomsten op. Als vanzelf vloeien hier betekenissen uit voort die van belang zijn bij het exemplarisch ontsluiten van het onderwerp torens voor kinderen.

Waarom bouwen mensen torens?

Waarom bouwen mensen eigenlijk torens? Het antwoord op deze vraag biedt een eerste sleutel voor het toegankelijk maken van het thema. Een vraag die logisch voortvloeit uit de eerste is: wat is nu eigenlijk een toren? Bij het beantwoorden van de vragen is het het beste om uit te gaan van een herkenbaar fenomeen of verschijnsel. Voor kinderen is dat in ieder geval het gemakkelijkst om over te spreken. Ook voor de gespreksleider is het prettig. Zo blijven de kinderen immers dicht bij het verschijnsel en kunnen zij vanuit het verschijnsel vragen stellen.

Eiffeltoren exemplarisch in vier dimensies

In de Eiffeltoren heb ik een herkenbaar fenomeen gevonden om het onderwerp torens exemplarisch te ontsluiten. De Eiffeltoren toren is exemplarisch voor andere torens over de hele wereld. In het fenomeen Eiffeltoren valt allereerst de dimensie van het optimisme van de Industriële Revolutie te ontmoeten. De toren werd gebouwd ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling² van 1889 in Parijs en moest dé monumentale toegang tot de tentoonstelling worden. Deze dimensie laat meteen iets zien van de drijfveer van mensen om een hoge stalen toren neer te zetten: het afdwingen van ontzag en prestige. Ten diepste is dat al eeuwenlang de drijfveer geweest bij het bouwen van torens: 'drive toward height'. Mensen hebben blijkbaar een universele drang om de hoogte in te gaan met het construeren van gebouwen. Zo hebben zij overzicht over een bepaald gebied en daarmee voelen ze zich machtig. Dit zien we al bij de bouw van de toren van Babel in Genesis 11.

Een tweede dimensie is de esthetische. De Eiffeltoren moest niet alleen hoog, maar ook mooi zijn. In één oogopslag moest duidelijk zijn wat de Eiffeltoren te betekenen had voor de wereldtentoonstelling. Een bijzonderheid aan de toren is bijvoorbeeld de veelheid aan fijnmazige ornamenten (smeedwerk) die erop zijn aangebracht, een prestatie die de bouwer Eiffel de bijnaam 'ijzertovenaar' gaf. En zo'n toren dóet natuurlijk gewoon iets met je. Een derde en vierde dimensie zijn de historische en de geografische dimensie: waarom deze toren op deze plek en op dit tijdstip? Bij het behandelen van deze dimensies valt te denken aan de status van steden en landen waar wereldtentoonstellingen werden georganiseerd. De kunst is de genoemde dimensies op natuurlijke wijze voor de kinderen te ontsluiten en hen spelenderwijs in te leiden en in te wijden in 'het geheim van de toren'.

Zoektocht naar een fenomeen

Hoe kom je nu tot de keuze voor het onderwerp van een exemplarisch onderwijs ontwikkelen, stellen deze vragen. 'Ik zie door de fenomenen het exemplarische niet meer', hoor ik mensen soms zeggen. 'Begin maar bij wat je het meeste raakt, boeit en fascineert', klinkt dan het antwoord van de begeleiders. Voor mij was de keuze voor een onderwerp niet zo moeilijk. Tijdens een module natuurwetenschappen

ontwikkeling van mijn exemplarisch onderwijs. Ik ben heel benieuwd hoe het concreet gaat worden. Ik hoop op een goede uitvoering na mijn lio-stage in mei/juni 2008. Dan zal blijken of het exemplarisch onderwijs in praktijk functioneert!

Vincent is vierdejaars student op de pabo van Driestar educatief. Hij volgt de minor exemplarisch onderwijs met als eindopdracht een exemplarisch onderwijs te ontwikkelen en uit te voeren.

'Voor kinderen is het het gemakkelijkst wanneer je uitgaat van een herkenbaar fenomeen'

met de titel 'Bouwen aan de toren van Babel' in het derde leerjaar van de pabo werd ik gefascineerd door het verschijnsel de toren. Daar wilde ik nóg meer van weten en dit onderwerp vervolgens toegankelijk maken voor kinderen.

Concrete uitwerking van het fenomeen

Hoe je een fenomeen uitwerkt voor kinderen? Na de zoektocht naar het fenomeen begint de verdieping in het fenomeen. Tegelijkertijd moet je vertrouwd raken met de begrippen en principes van exemplarisch onderwijs. Dat betekent flink studeren en oefenen: theorie doornemen, colleges volgen en (neo-)socratische gesprekken voeren met kinderen in de praktijk en met medestudenten. Naast verdieping en training in het concept exemplarisch onderwijs graaf ik de laatste maanden veel in literatuur over de Eiffeltoren. Zoiets is onmisbaar om een goed exemplarisch onderwijs te ontwikkelen. Zelf word ik steeds meer gegrepen door de diepte van mijn 'torenhoge' onderwerp.

Wanneer je je in verder verdiept in een exemplarisch thema, komen er steeds meer dingen naar boven. Aan de ene kant ben ik al een eind op weg. Aan de andere kant moet de concrete uitwerking zijn verdere beslag nog krijgen. Ik denk op dit moment aan een openingsvraag als: wat wil deze toren ons vertellen? Zo stappen de leerlingen als het ware vanzelf het exemplarisch onderwijs in. In de acten na de ouverture wil ik de leerlingen dieper het thema in leiden en daarbij de dimensies die hierboven zijn genoemd ontsluiten. Het kan best dat ik de komende tijd nog op meer dimensies kom. Gesprekken met mijn begeleiders op de hogeschool helpen me verder en sturen de ontwikkelingen die ik zelf doormaak enigszins bij.

Al enige tijd werk ik met groot plezier aan de

Noten

¹ Burj Dubai of de Toren van Dubai is een wolkenkrabber in Dubai waaraan sinds 15 april 2005 wordt gebouwd en die op 21 juli 2007 het predicaat 'hoogste gebouw ter wereld' overnam van de 509 meter hoge Taipei 101 op Taiwan, toen het nog altijd niet voltooide bouwwerk

de officieel gemeten hoogte van 512,1 meter had bereikt. Op 13 september 2007 bereikte de toren een hoogte van 555 meter, waarmee het tevens het hoogste vrijstaande bouwwerk ter wereld werd door de CN Tower te passeren.

² Wereldtentoonstellingen zijn grote internationale exposities die sinds 1851 in verschillende landen gehouden zijn en waar de deelnemende landen een beeld kunnen geven van hun economische, sociale, culturele en technische ontwikkeling.

